

Ks. Martin Pavúk

FRATELLI TUTTI PRE GRÉCKOKATOLÍKA

FRATELLI TUTTI FOR GREEK CATHOLIC

Abstract. The papal Encyclical *Fratelli tutti* invites all those persons who has in their hearts faith in God and faith in human brotherhood to unification and work together. Fraternity is a guide to the culture of mutual respect for new generations. Fraternity is based upon the awareness that, thanks to the great grace of God, all people are brothers and sisters. The very title of the encyclical: *Fratelli tutti* – is an invitation to the community, to mutual recognition that we are all brothers and sisters responsible for each other. The strength of the papal document lies on the involvement of everyone around the common good, which means that around each person, first of all towards the weakest. The encyclical communicates universal values, calls for a universal fraternity that will come true insofar as mankind takes into account God's plan for all humanity and creation.

Keywords: *Fratelli tutti*, brotherhood, common good, involvement, participation, God's plan of salvation.

Na svete je nová encyklika pápeža Františka s názvom *Fratelli tutti* (*Všetci bratia*), ktorej ústrednou témou je bratstvo a sociálne priateľstvo. Vydal ju v ôsmich jazykoch. Text novej encykliky pápeža Františka bol zverejnený v nedeľu 4. októbra na Slávnosť sv. Františka z Assisi. Text encykliky sa skladá z 287 číslovaných odsekov rozdelených do ôsmich kapitol: 1. *Tiene uzavretého sveta*; 2. *Cudzinec na ceste*; 3. *Premyslieť a vytvárať otvorený svet*; 4. *Srdce otvorené celému svetu*; 5. *Lepšia politika*; 6. *Dialóg a sociálne priateľstvo*; 7. *Cesty nového stretnutia*; 8. *Náboženstvá v službe bratstva vo svete*. Slovenský preklad encykliky vyšiel 2. februára 2021 v Spolku svätého Vojtecha v Trnave.

V úvode encykliky pápež vysvetľuje samotný názov *Fratelli tutti*. Týmito slovami sa svätý František z Assisi obracal na všetkých bratov a sestry, ktorým ponúkal formu života s chuťou evanjelia. Encyklika pozýva k láske, ktorá ide ponad

* Ks. dr Martin Pavúk MSC – absolwent Katolického Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie, administrator greckokatolíckej parafii w Nitrze.

hranice – geografické a priestorové. Vyhlasuje tu za blahoslaveného toho, kto miluje druhého, i keď by bol od neho vzdialený, tak veľmi, ako keby bol býval pri ňom. Pápež František hovorí o otvorenom priateľstve – v ktorom vieme uznať, oceniť a milovať každého človeka bez ohľadu na to, kde na svete sa nachádza.

1. SLÁVNOSTNÉ ODHALENIE ENCYKLIKY

K napísaniu encykliky sa pápež František nechal podnietiť „najmä veľkým imámom Ahmadom Al-Tayyebom“, s ktorým sa stretol vo februári 2019 v Abú Zabí. Z podpísaného „Dokumentu o ľudskom bratstve pre mier a spolužitie vo svete“ opakovane cituje aj vo *Fratelli tutti*. Túto sociálnu encykliku napísal na základe kresťanského presvedčenia, no jednako sa v nej usiloval o to, aby tieto úvahy boli otvorené dialógu so všetkými ľuďmi dobrej vôle. Pápež František podpísal tento list už 3. októbra v Assisi. Na tomto pútnickom meste, v stredotalianskom regióne Umbria, pápež slávil aj svätú omšu pri hrobe svätého Františka z Assisi v bazilike San Francesco. Pre pápeža bola cesta do Assisi prvou po koronavírusom podmienenom lockdowne.

2. SME VŠETCI NA JEDNEJ LODI

Počas písania encykliky prepukla pandémia Covidu. Podľa pápeža Františka je pravdou, že svetová tragédia ako je pandémia Covid-19, prechodne oživila zmysel preto, že sme globálnou komunitou, všetci na jednej lodi, kde problémy jedného človeka sú problémy všetkých. Znovu sme si uvedomili, že nikto sa nezachráni sám, zachrániť sa môžeme len spoločne. V encyklike ďalej hovorí, že táto búrka odhalila našu zraniteľnosť a odkryla falošné a nadbytočné istoty, na ktorých sme mali postavené naše denné programy, svoje projekty, návyky a priority. Pápež poukazuje na to, že uprostred tejto búrky opadla fasáda týchto stereotypov, ktorými sme kamuflovali svoje ego, v ustavičnej starostlivo o to, ako vyzeráme, a znovu sa ukázalo neúprosné a blažené vedomie, že sme súčasťou jeden druhého, že sme si vzájomne bratmi a sestrám.

3. EKONOMIKA ENCYKLIKY

Hospodárske východisko encykliky pre spravodlivejší svet sa kodifikuje ako morálne prerozdelenie bohatstva medzi bohaté a chudobné oblasti sveta. Pápež píše, že kapitalistický systém voľného trhu marginalizuje chudobných a postihnutých a mal by preto ustúpiť systému, ktorý umožňuje spravodlivejšie rozdelenie pozemských zdrojov. Encyklikou spoločnosti pripomína, že Cirkev nikdy neobhajovala právo na súkromné vlastníctvo ako totálnu vec. Namiesto toho ponúka, aby bola

obmedzená a slúžila obyčajným. Zdá sa, že tento prístup zatvára oči pred obrovským hromadením majetku a iných statkov v Cirkvi.

Na toto obmedzenie vlastníckeho práva nadväzuje právo ľudí na emigráciu, individuálne aj kolektívne, a právo na pokrok. Pápež napríklad naznačuje, že nadišiel súmrak storočného diplomatického systému národných krajín na planéte, čo vyvolalo potrebu globalizačnejšieho politického systému. Pápež navrhuje, aby bohaté krajiny vytvorili plynulé puto s nemajetnými národmi globálneho juhu. Naznačuje, že prerozdelenie svetového bohatstva je morálnou povinnosťou, a malo by nahradiť slobodné ekonomiky, ktoré podporujú rast a zamestnanosť, a ktoré prispeli k liečbe chudoby viac ako ktorýkoľvek iný historický vývoj.

4. SPRAVODLIVÁ VOJNA

František tiež priniesol revolúciu v storočnom katolíckom kalkule pre spravodlivú vojnu a vylučuje možnosť, že v mnohých situáciách sa ľudia po konflikte skutočne ocitnú v lepšej situácii ako predtým. Pápež ďalej tvrdí, že v tejto ére šírenia jadrových zbraní a iných prostriedkov hromadného ničenia nemožno ospravedlniť nijakú vojnu.

5. TREST SMRTI A TERORIZMUS

Encyklika sa dotýka tém ako je vojna, trest smrti, otroctvo, obchodovanie s ľuďmi, podpory migrantom, nerovnosti, chudoby, izolácie, sociálnych médií, a iné. Jasne odmieta trest smrti, je pre neho neprípustný. Nikdy viac vojna, hovorí pápež. Trest smrti musí byť celosvetovo zrušený, pretože ani vrah nestráca svoju osobnú dôstojnosť. V encyklike pápež píše, že treba snívať ako jedna ľudská rodina zdieľajúca to isté ľudské telo, ako deti tej istej Zeme, ktorá je naším spoločným domovom. Každý z nás prinesie bohatstvo svojej viery a presvedčenia.

6. KOMUNIKÁCIA A INFORMÁCIE

Vo viacerých bodoch encykliky sa pápež dotýka tém komunikácie a informácií, jedným slovom infosféry. Sú tu zjavné tri dôvody: ten prvý je veľmi jednoduchý a tkvie v skutočnosti, že pápež encykliku napísal počas lockdownu, v ktorom sa ocitol spolu s väčšinou ľudstva. Sám pápež si preto v tomto tmavom, no chvíľami i presvetlenom období uzavretosti uvedomil rastúcu dôležitosť médií, zvlášť tých sociálnych. Druhý dôvod pápežovho záujmu o komunikáciu spočíva v exponenciálnom raste globálnych prvkov v našom svete. Svätý Otec je pozorný na komplexné problémy, ktoré nás sužujú, najmä na problém spojený s ekológiou, a to ho pobáda celkovo sa zaujímať o kritické body globalizácie.

Tretím dôvodom je pápežova vôľa odstrániť mienku, že nadmerné pripojenie k médiám je samo osebe očisťujúce, teda schopné pozdvihnúť človeka, umožniť mu komunikovať so sebe podobnými. V encyklike hovorí o tom, že aj keď sme neustále pripojení na sociálne siete, sme roztriešení a o to ťažšie riešime problémy, ktoré sa dotýkajú nás všetkých. Takto sa rozmáha skaza v podobe kultúry múrov.

Pápež v encyklike nemá negatívny pohľad na médiá; naopak, jeho vnímanie je vysoko pozitívne. Zároveň si je však vedomí toho, že médiá majú súčasne nesmiernu deštruktívnu schopnosť. Tá sa spája s účelom, ktorý si podľa všetkého médiá vytýčili, keď chýba právo na intimitu. Všetko sa stáva akýmsi divadlom. V digitálnej komunikácii je snaha všetko ukázať a každý človek sa stáva predmetom pohľadov, ktoré sledia, obnažujú a zverejňujú často anonymným spôsobom. Komunikačné prostriedky zvyčajne nebývajú taktné, a tak digitálne spojenie nestačí na budovanie mostov, nie je schopné zjednotiť ľudstvo.

V období lockdownu mali sociálne médiá dôležitú úlohu – mali nahradiť vzťahy naživo. To však neznamená, že si môžu prisvojiť právo byť privilegovaným či dokonca jediným druhom vzťahu medzi mužmi a ženami na začiatku dvadsiateho prvého storočia. Aj svet digitálnej komunikácie podlieha pápežovej silnej kritike, ktorú už vyjadril aj v encyklike *Laudato si'*, kde hovorí o takzvanej technokratickej paradigme.

Našu budúcnosť preto netreba ponechať v rukách niektorých nadnárodných korporácií. V encyklike pápež vysvetľuje, že v digitálnom svete pôsobia obrovské ekonomické záujmy, schopné uskutočňovať jemné a zároveň invazívne formy kontroly, čím sa vytvárajú mechanizmy manipulácie svedomia a demokratického procesu. Výsledkom, ktorý odzrkadľuje azda tú najsilnejšiu kritiku voči veľkým sociálnym sieťam, je skutočnosť, že mnohé platformy často fungujú tak, že v prospech stretnutia rovnako zmýšľajúcich osôb, bránia konfrontácii medzi odlišnosťami. Tento uzavretý kruh napomáha šíreniu nepravdivých informácií a správ, čím sa podnecujú predsudky a nenávisť.

Pápež v encyklike upriamuje pozornosť na vzťah medzi komunikáciou a tichom, keď hovorí o tom, že nakoľko chýba ticho a počúvanie, a všetko sa premení na žart a rýchle a neuvážené odkazy, ohrozená je základná štruktúra múdrej ľudskej komunikácie. A ešte jeden podnet na margo priveľkého množstva informácií hovorí pápež, že skľučujúce hromadenie informácií, ktoré nás zaplavuje, neznamená väčšiu múdrosť.

Pápež cituje G. Marcela, čím chce zdôrazniť význam pravej komunikácie. Do komunikácie so sebou samým vstupujem do tej miery, nakoľko komunikujem s druhým človekom. Keď pápež nepriamo hovorí o globalizácii, prisudzuje médiám aj ďalšiu úlohu, ktorou je podpora udržania kultúrnych odlišností. Inými slovami to znamená, že sme stvorení z lásky. Z lásky, ktorá nás pobáda rozšíriť okruh našich citov, ktorá túži, aby sme boli otvorení celej spoločnosti, ktorá nás pobáda k univerzálnemu spoločenstvu a otvára nám sociálne priateľstvo. Je to v rozpore

s opačnou tendenciou chápať ľudskú osobu ako bytosť oddelenú od sociálneho a antropologického kontextu, takmer ako čoraz necitlivejšiu monádu. Aj mediálne prepojenie nás však núti zdvihnúť zrak a pochopiť, že rovnako je potrebný svetový právny, politický a ekonomický poriadok pre solidárny rozvoj všetkých národov.

Keď pápež nepriamo hovorí o globalizácii, prisudzuje médiám aj ďalšiu úlohu, ktorou je podpora udržania kultúrnych odlišností. Píše, že univerzálnosť nesmie znamenať homogénnu, jednotvárnu a štandardizovanú nadvládu jedinej kultúrnej prevládajúcej formy. V encyklike *Fratelli tutti* sa uvádza, že žiadny národ, kultúra či osoba nemôže získať všetko od seba. Lepšie sa tak chápe aj dôležitosť politiky, ktorej pápež venuje celú kapitolu.

Pápež vystríha pred snahou všetko ovládať, vziať na seba ekonomicko-finančný imperatív aj prostredníctvom digitálnych nástrojov komunikácie. Sám trh všetko nevyrieši. Potrebné je solidárne, hoci ekonomicky podporované videnie skutočností, no politika sa nesmie podriaďovať finančníctvu a ekonomika sa nesmie podrobiť diktátu a účelovej technokratickej paradigme. Potrebná je sociálna láska, ktorá vedie človeka v ústrety civilizácii lásky.

Skutočný sociálny dialóg, ktorý majú napomáhať aj médiá, však predpokladá schopnosť rešpektovať pohľad druhého. Ak sa na politiku pozeráme z tohto uhla pohľadu, je ušľachtilejšia, ako sa javí, ušľachtilejšia ako marketing, rôzne podoby mediálnych kozmetických úprav. A po politike nevyhnutne musí prísť na rad dialóg, metóda *par excellence* samotnej politiky a komunikácie. Hlasné šírenie problémov a ich neustále opakovanie v médiách v skutočnosti neraz znemožňuje dialóg. Využíva sa jazyk, ktorý má sklon rýchlo zdiskreditovať protivníka.

Skutočný sociálny dialóg, ktorému majú napomáhať aj médiá, však predpokladá schopnosť rešpektovať pohľad druhého. Tento dialóg pápež v dôležitej pasáži rozširuje aj na poznanie a vedu. Okrem špecializovaného vedeckého rozvoja je potrebná komunikácia medzi disciplínami, keďže skutočnosť je jedna, hoci prístupy môžu byť rôzne a využiť možno rozličné metódy. Je to jasný apel adresovaný novinárskym postupom, ktoré často nemajú na pamäti sociálnu komplexnosť a neraz majú sklon klásť dôraz na zredukované zjednodušenia.

V dnešnom globalizovanom svete nám môžu médiá pomôcť, aby sme jeden druhého vnímali ako blízkeho, aby sme zachytili obnovený význam jednoty ľudskej rodiny, ktorá nabáda k solidárnosti a úprimnej snahe o dôstojnejší život. K tomu je však potrebné vedieť odkrývať rôzne podoby manipulácie, deformácie a zakrývania pravdy vo verejnej i súkromnej oblasti.

Pravda je neoddeliteľnou spoločníčkou spravodlivosti a milosrdenstva. A dodáva závažný odkaz pre médiá: To, čo nazývame pravdou, nie je len komunikovanie skutočností, ktoré robí žurnalistika. Pápež preto navrhuje vždy spájať slovo pravda s dvoma ďalšími pojmami, keď hovorí, že pravda je neoddeliteľnou spoločníčkou spravodlivosti a milosrdenstva. Pre ľudí pracujúcich v médiách to znamená nikdy nechcieť oddeliť predmet informácie alebo komunikácie od nevyhnutnosti

základnej čestnosti a od postoja prijatia. Rovnako to znamená podporovať mier a odpustenie, ako pápež vysvetľuje v dobre známej citácii z *Evangelii gaudium*: jednota prevyšuje konflikt. Neznačená to mieriť na synkretizmus ani na vzájomné absorbovanie, ale na riešenie na vyššej úrovni, v ktorom zostane zachovaný vzácný potenciál protichodných polarít.

7. PÁPEŽ MENUJE PROBLÉMY DNEŠNÉHO SVETA

Ide o sociálnu encykliku, v ktorej pápež hovorí o mnohých problémoch dnešnej doby. Spomína manipuláciu a deformáciu pojmov ako demokracia, sloboda či spravodlivosť. Rasizmus označil za vírus, ktorý podľa neho rýchlo zmutuje a miesto toho, aby zmizol, tak sa ukrýva medzi nami.

8. VAROVANIE PRED STRATOU HISTORICKÉHO POVEDOMIA

V tejto encyklike pápež varuje okrem iného pred stratou historického povedomia a hovorí o dekonštruktivizme v kultúre. Pojmy ako demokracia, sloboda, spravodlivosť, jednota pápež píše, že boli zmanipulované a skreslené, aby sa používali ako nástroje vládnutia, ako zmyslu vyprázdnené nápisy, ktoré môžu slúžiť na ospravedlnenie akéhokoľvek konania.

František sa sťažuje aj na chýbajúce povedomie o dôstojnosti človeka. Píše o tom, že ľudia už nie sú vnímaní ako prioritná hodnota, ktorú je potrebné rešpektovať a chrániť, najmä keď sú chudobní alebo majú zdravotné postihnutie, keď – rovnako ako nenarodení – ešte nie sú užitoční, alebo – rovnako ako starí – už nie sú užitoční. Ďalej píše, že sme videli, čo sa stalo so staršími ľuďmi v niektorých častiach sveta z dôvodu koronavírusu a že títo ľudia nemali zomierať takýmto spôsobom. Poblúdenie nepozná žiadne hranice, píše sa ďalej v najnovšej sociálnej encyklike, keď sa zotročujú ženy, ktoré sú potom nútené ísť na potrat. Dokonca dochádza k ohavným činom, ako unášanie ľudí, aby predali ich orgány. František v závere píše o tom, že nescudziteľná dôstojnosť každého človeka bez ohľadu na pôvod, farbu pleti alebo náboženstvo je najvyšším zákonom bratskej lásky.

Okrem toho pápež František požaduje otvorenosť voči migrantom. Pokiaľ sa nedá vyhnúť nepotrebnnej migrácii zlepšením životných podmienok v krajinách pôvodu, je povinnosťou nájsť miesta, kde každý môže uspokojiť svoje základné potreby a realizovať sa ako človek. Naše úsilia pre migrantov, ktorí k nám prichádzajú, možno zhrnúť do štyroch slovies: prijať, chrániť, podporovať a integrovať, uviedol pápež.

9. ÚLOHA MIERU

Pápež veľmi zdôrazňuje úlohu mieru, jeho spojenie s pravdou, spravodlivosťou a milosrdenstvom. Podľa pápeža je budovanie mieru otvoreným úsilím, nikdy nekončiacou úlohou a s mierom je spojené odpustenie. Hovorí o tom, že musíme milovať každého bez výnimky, ale neznamená to však, že sa máme nechať utláčať. Práve naopak, ten kto trpí nespravodlivosťou, musí hájiť svoje práva, aby si zaistil svoju dôstojnosť.

10. NEDOSTATOK ĽUDSKOSTI NA HRANICIACH A KULTÚRA MÚROV

František v encyklike potvrdzuje najmä svoj eminentný záujem o migrantov, ale uznáva, že niektorých pri odchode priťahuje západná kultúra a niekedy majú nereálne očakávania, čo vedie k vážnemu rozčarovaniu. Odsudzuje, že niektoré populistické politické režimy, ako aj určité liberálne ekonomické prístupy tvrdia, že prílivu migrantov je potrebné zabrániť za každú cenu. Zároveň kritizuje pašerákov ľudí a globálnu ľahostajnosť, ktorá oslabuje pocit spolunáležitosti v rámci jednej ľudskej rodiny. Encyklika odmieta násilný nacionalizmus, xenofóbiu a zlé zaobchádzanie s odlišnými ľuďmi.

Františkova encyklika pripomína, že sa treba vyhnúť nevyhnutnej migrácii a vytvoriť v krajinách podmienky pre dôstojný život a integrálny rozvoj. Navrhuje preto sériu politických opatrení. Zjednodušiť vydávanie víz, uplatňovať humanitárne koridory pre najzraniteľnejších utečencov, ako aj umožniť opätovné spojenie rozdelených rodín a ich integráciu v novej krajine. V západných, ázijských aj arabských krajinách ide o utopický program.

Príbehy migrantov sú vždy príbehmi stretnutia medzi jednotlivcami a medzi kultúrami a migranti prinášajú príležitosť na obohatenie a integrálny ľudský rozvoj všetkých. Avšak nie vždy ide o stretnutia, ale aj o strety. Pri nich je prítomné nedorozumenie, nepochopenie, napätie či násilie. Hlava katolíckej cirkvi takisto odsudzuje kultúru múrov, stavenie múrov v srdciach, múrov na zemi, lebo ich budovatelia sa stanú otrokmi bez obzorov, pretože im chýba styk s ostatnými.

11. SOCIÁLNE PRIATELSTVO

Rímsky biskup je kritický aj voči svojej cirkvi, keď sa zamýšľa nad tým, prečo trvalo tak dlho, kým cirkev jednoznačne odsúdila otroctvo a rôzne formy násilia. Poukazuje na to, že dnes, s našou rozvinutou duchovnosťou a teológiou, nemáme žiadne výhovorky. Ako liek na súčasné problémy predkladá lásku, ktorá je preňho sociálnym priateľstvom, ďalej univerzálne bratstvo a otvorené spoločnosti.

12. VŠETCI PÁPEŽOVI BRATIA – A VŠETKY JEHO SESTRY

Encyklika *Fratelli tutti* je menej teologická a viac spoločensko-politická, a je tak hlavne príspevkom do sociálnej náuky cirkvi. V zásade pokračuje v tradícii tematických dokumentov predošlých pápežov a ďalej rozvíja niektoré kľúčové hodnoty a pojmy v novej ére. Jej posolstvo je jasné. Popri niektorých konkrétnych návrhoch a zaujímavých zamysleniach obsahuje mnohé klišé, dlho známe koncepty a myšlienky, ktoré sa len naznačia, no nedotiahnu do konca, napr. reforma OSN, súkromné vlastníctvo či proces vyprázdnenia a zneužívania slov.

Ešte je priskoro nato, aby sme videli ozajstný prínos *Fratelli tutti*. František chcel týmto dielom v čase globálnej pandémie zaiste upozorniť, že Katolícka cirkev je ľuďom nablízku a pomenúva výzvy, ktoré ostanú, aj keď ľudstvo zvíťazí nad smrteľným vírusom. Najhoršie, čo nás po skončení pandémie môže podľa neho postihnúť, je ešte viac hlboký a horúčkovitý konzumizmus. Pre všetkých pápežových bratov – a všetky jeho sestry – je *Fratelli tutti* povinná jazda a pre médiá vďačný materiál, hoc márne by v ňom hľadali vyjadrenia na hrane katolíckej vierouky.

13. ZÁKLADNÝ VÝZNAM NÁBOŽENSKEJ SLOBODY

V závere pápež hovorí o náboženstvách, ktoré významne prispeli k budovaniu bratstva a k obrane spravodlivosti v spoločnosti. Odcudzenie od náboženských hodnôt je jednou z hlavných príčin krízy v modernom svete. Cirkev nemôže a nesmie stáť bokom pri budovaní lepšieho sveta. Cirkev má podľa pápeža Františka verejnú úlohu, ktorá sa nevyčerpáva v jej nasadení v sociálnej starostlivosti alebo vo vzdelávaní, ale dáva sa aj do služby napomáhania človeka a celosvetového bratstva. Pre kresťanov spočíva zdroj ľudskej dôstojnosti a bratstva v evanjeliu Ježiša Krista. Cirkev je povolaná k tomu, aby sa vtelila do každého kúta sveta, a po celé storočia je prítomná na každom mieste zeme – t.j. je katolícka. Pápež pritom uvádza náboženskú slobodu ako základné ľudské právo, na ktoré neslobodno zabúdať na ceste k bratstvu a mieru.

14. SILNÉ STRÁNKY ENCYKLIKY

Tento dokument pozýva všetkých ľudí, ktorí v srdci nosia vieru v Boha a vieru v ľudské bratstvo, aby sa spojili a spolupracovali na tom, aby sa toto bratstvo stalo pre nové generácie vodidlom ku kultúre vzájomného rešpektu, vychádzajúc z vedomia, že vďaka veľkej Božej milosti sú všetci ľudia bratmi a sestrami. Citujúc Dokument o *ľudskom bratstve pre mier a* spolužitie vo svete publikovaný vo februári 2019 počas apoštolskej cesty Svätého Otca do Spojených arabských emirátov chcem zdôrazniť to, ako je tematika novej encykliky v jednej línii s týmto

dokumentom z Abu Dhabi. Už samotný titul *Fratelli tutti* je pozvaním k bratstvu, k vzájomnému uznaniu že všetci sme bratia a sestry zodpovední jedni za druhých. Sme pozvaní byť nablízku tým, ktorí trpia, a nehladiť na iných iba ako na blízkych, ale ako na ozajstných bratov a sestry. Myslím si, že sila tohto dokumentu spočíva v zapojení všetkých. Ide o univerzalitu, ktorá však nestráca kontakt s konkrétnou osobou, rodinou, komunitou, tu a teraz.

Streszczenie. Papieska encyklika *Fratelli tutti* zaprasza wszystkie osoby, które w swoich sercach niosą wiarę w Boga i wiarę w ludzkie braterstwo, do zjednoczenia i wspólnej pracy. Braterstwo jest przewodnikiem po kulturze wzajemnego szacunku dla nowych pokoleń. Opiera się na świadomości, że dzięki wielkiej łasce Bożej wszyscy ludzie są braćmi i siostrami. Już sam tytuł encykliki: *Fratelli tutti* – jest zaproszeniem do wspólnoty, do wzajemnego uznania, że wszyscy jesteśmy braćmi i siostrami odpowiedzialnymi za siebie nawzajem. Siła papieskiego dokumentu polega na angażowaniu wszystkich wokół wspólnego dobra, a to oznacza, że wokół każdego człowieka, w pierwszym rzędzie wobec najsłabszego. Encyklika przekazuje uniwersalne wartości, wzywa do powszechnego braterstwa, które o tyle się ziści, o ile ludzkość będzie liczyła się z Bożym zamysłem względem całego stworzenia.

Słowa kluczowe: *Fratelli tutti*, braterstwo, dobro wspólne, zaangażowanie, współludział, Boży plan zbawienia.